

Oponentský posudek bakalářské práce

Mikoláš Boháček: Česká scéna world music 2006. Praha 2006, 55 s. + přílohy.

Tématem bakalářské práce Mikoláše Boháčka je tzv. „world music“ – hudební styl (?), jehož definice je stejně mlhavá jako to, jaké typy hudební produkce lze do takové kategorie zařadit. Autor se s tímto zásadním problémem rozhodl právě prostřednictvím své bakalářské práce vyrovnat. Svou práci strukturoval do pěti oddílů: v úvodní části se na dvou (!) stranách věnuje cílům a metodě výzkumu, následují dva oddíly teoretické, dále část postavená na samotnému výzkumu a závěr.

Autor ve své práci stanovil dva základní cíle výzkumu: 1) co je to „world music“ (dále WM – pozn. H.N.) a 2) jaké jsou současné trendy „world music“ na české hudební scéně (s. 4). V rámci takto stanovených cílů výzkumu formuloval dvě hypotézy, jež však obě odkazují k prvnímu cíli práce: autor chce testovat, zda mají „*zkoumané kapely podobné hudební prvky, které ve svém celku představují svébytný hudební styl...*“, přičemž už v rámci druhé hypotézy předjímá, že pokud tomu tak není, „*sjednocuje je pouze marketingová značka*“ (tamtéž). Odhlédnu-li od diskuse, zda je v takto pojaté práci vůbec vhodné formulovat hypotézy a jakým způsobem uvedené hypotézy testovat, je třeba zmínit, že obě hypotézy testují jednu a tu samou skutečnost.

Metodologická část práce Mikoláše Boháčka je nad míru stručná: autor uvádí, že nejprve provede de facto rešerši literatury k tématu („*metoda sběru dat z veřejně přístupných zdrojů*“ ?! (s. 4) – to je ovšem buď předpoklad vlastního výzkumu, nebo by autor musel podrobněji uvést, z jakých pramenů bude vycházet); na základě této rešerše pak stanoví kritéria, pomocí nichž provede výběr vzorku (hudebních skupin zařaditelných do kategorie WM). S představiteli vybraných skupin pak provede „*strukturovaný (případně polostrukturovaný) rozhovor*“ (s. 5) a hudební analýzu jejich (opět vybraných) nahrávek. Více se už autor nastínění metody své práce ani konstrukci vzorku nevěnuje. Až v samotném textu práce (s. 16n) se tedy dozvídáme, že se autorovi neosvědčilo původně zamýšlené hledání pomocí webového vyhledávače a postupoval tedy opačně: vyhledal tuzemské hudební festivaly, z nich vybral „*ty největší*“, jež prezentují WM, a věnoval se zde vystupujícím hudebním skupinám. K „*metodě sběru dat z veřejně přístupných zdrojů*“ se pak zřejmě vrátil, když k již vybraným skupinám hledal další informace. Ještě větší nejasnosti spatřuji v použití techniky rozhovoru. Autor zjevně není schopen rozlišit strukturovaný rozhovor od polostrukturovaného (u Hendla, na něhož autor odkazuje, tzv. rozhovor pomocí návodu – srv. Hendl 2005:174), nepředstavuje témata rozhovoru, popis respondentů a už vůbec ne samotný způsob analýzy získaných dat. Přepisy provedených rozhovorů jsou součástí práce v podobě přílohy 6.2, ovšem ani zde autor neuvádí alespoň základní paspartizaci (kdy a kde rozhovor proběhl, charakteristika respondenta – v samotné analýze pak autor obvykle tvrdí, že „*představitel kapely*“ nebo dokonce „*skupina tvrdí, že...*“, čímž se dostává za hranice reality). Podrobněji autor nepopisuje ani způsob hudební analýzy vybraných nahrávek (způsob výběru zůstává utajen po celou dobu práce s tím, že jde buď o sklady „*typické*“ (např. s. 36) resp. „*charakteristické*“ (s. 39), nebo naopak „*album, které je svým popisem definici WM ... nejbližší*“ (s. 43)). Autor sice tvrdí, že „*etnomuzikologie ... má své vlastní metodologické koncepty, jež jsou popsány např. v knize Alana Merriama*“ (s. 5), ovšem nezdá se, že by s nimi jakkoli pracoval.

V oddíle *Teoretická východiska* (s. 6-8) autor (vedle toho, že zde konečně představuje strukturu své práce – s. 6) jednak načrtává problémy se samotným vymezením pojmu WM a

jeho definicí, jednak vypisuje definice dalších pojmů, jež považuje pro svoji práci za důležité, aniž by ovšem s citovanými definicemi více pracoval.

Třetí oddíl, nazvaný *Rozbor jevu WM na základě veřejně dostupných zdrojů* (s. 9-15) je konečně samotným úvodem do problematiky WM a její historie na světové i české scéně.

Podstatou Boháčkovy bakalářské práce je oddíl čtvrtý – *Empirická východiska: Hlavní výzkum – sběr dat a jejich analýza* (s. 16-52). Lze jej shrnout do dvou částí: nejprve (s. 16-35) se autor zabývá konstrukcí samotného vzorku, který poté (s. 36-52) analyzuje. Autor tedy vcelku vhodně stanovuje pět kritérií, které považuje za relevantní pro výběr jednotlivých hudebních skupin vhodných pro samotnou analýzu (s. 17). Následují soupisy účinkujících na vybraných hudebních festivalech (s. 18-23) a soupisy hudebních skupin, jež by bylo (či nebylo) možné zařadit mezi WM podle dalších kritérií (s. 24-26) – nechápu, proč nejsou tyto soupisy součástí příloh. Následují stručné hudební charakteristiky vybraných WM skupin (s. 27-32), aby se autor konečně dostal k definitivnímu výběru těch souborů, které za WM bude považovat a jejichž analýzou se bude zabývat. Zde se ovšem, dle mého názoru, dostává do pastí: na jedné straně chce sledovat pouze ty skupiny, „*které svým hudebním popisem odpovídají definici world music ... a zároveň se ... nedají zařadit do jiného již pojmenovaného hudebního stylu*“ (s. 33), a na straně druhé chce právě na vybraných skupinách testovat, zda, chápu-li to dobře, opravdu jsou WM ve smyslu hudebního žánru. K tomu autorovi slouží obvykle 3 kritéria: jak sebe sama chápe skupina, jak ji chápou hudební publicisté, a konečně hudební analýza vybrané nahrávky té které skupiny (k výběru viz výše; škoda, že autor nepřipojil CD s ukázkami analyzovaných nahrávek). Mám tedy pocit, že se tak autor neustále točí v kruhu a na vzorku, který s pomocí definice WM vymezil, se snaží dokázat platnost samotné definice. V průběhu vlastní analýzy pak autor přichází na to, že dosavadní členění WM nestačí a přidává novou podkategorii WM – alternativa (s. 44), do níž okamžitě zařazuje další hudební skupinu (s. 47).

V samotném závěru pak autor dospívá k překvapivému zjištění, že termín WM je natolik vágní, že jej lze chápat jak v úzkém vymezení jako vlastní hudební žánr, tak v širokém jako obecný pojem (*marketingovou nálepkou*), a vrací se tak de facto zpět na počátek své práce.

Přes řadu výše uvedených výtek však práci Mikoláše Boháčka nelze označit za neuspokojivou. Možnost kategorizace současné hudební scény do jasných hudebních žánrů je při současném kombinování stylů natolik problematická, že pokud by si autor ne zvolil alespoň nějaká kritéria, jimiž by se mohl řídit, dozajista by se v ní utopil. Mikoláš Boháček projevil navíc zjevnou schopnost získané informace utřídit a použít v dalším vyhodnocování. Za odpovídající, ač nejsem muzikolog, lze označit také hudební analýzu vybraného materiálu. Jednoznačným kladem pak je, že se autor nebál přiznat, že testováním protichůdných hypotéz došel k závěru, že platné jsou obě, a argumentovat, proč tomu tak je.

Z formálního hlediska nemám (kromě dvou drobných výtek: poznámkový aparát neodpovídá žádné z užívaných norem a soupis literatury je vhodné řadit před přílohy) vůči práci žádné námítky, naopak oceňuji kultivovaný jazykový projev autora. S ohledem na složitost, ale zároveň originálnost téma doporučuji bakalářskou práci Mikoláše Boháčka k obhajobě s hodnocením v rozsahu 25-29 kreditů.